

Uppdatering av utgångsuppgifterna och riktlinjerna för färdplanen för ett klimatneutralt Nyland för kännedom

Landskapsstyrelsen 21.11.2022

Sammanfattning

Landskapsstyrelsen föreslås besluta att föreslå landskapsfullmäktige att fullmäktige antecknar den uppdaterade färdplanen för ett klimatneutralt Nyland för kännedom.

Som en del av Nylandsprogrammet godkände Nylands landskapsfullmäktige i december 2021 ett nytt, strängare klimatneutralitetsmål som ska uppnås senast år 2030. Eftersom färdplanen för ett klimatneutralt Nyland är ett färskt dokument som ger riktlinjer och möjligheter för klimatarbetet anser man att klimatfärdplanen fortfarande styr landskapets klimatarbete på en tillräcklig nivå. Prioriteringarna för färdplanen har inte ändrats, men utgångsuppgifterna och riktlinjerna har uppdaterats till behövliga delar. Det praktiska klimatarbetet stöds aktivt. Centrala åtgärder är stödjande av kommunernas klimatarbete, spridning av bästa praxis, projektifiering samt förstärkning av modellen för klimatarbetet i landskapet, vilket stöder en systemisk förändring. Som ett fortsatt arbete uppdateras färdplanens åtgärdsprogram och efterlyses nya effektiva åtgärder.

Redogörelse

Klimatneutralitetsmålet bör uppnås år 2030

Uppdateringen av färdplanen för ett klimatneutralt Nyland baserar sig på Nylandsprogrammet som innehåller en vision för landskapet fram till år 2030 samt prioriteringar, mål och åtgärder gällande utvecklingen för åren 2022–2025. Programmets vision för 2030 är ”Rejält före”. I programmet antecknades tre prioriteringar, av vilka den första fokuserar på stävjandet av klimatförändringen, den andra på stärkta FoUI-insatser och den tredje på en högre sysselsättningsgrad. I programmet antecknades ett mål om att landskapet ska vara klimatneutralt senast år 2030. Målet är att vara en föregångare i stävjandet av klimatförändringen och erbjuda lösningar, som kan skalas både nationellt och internationellt.

Av de nyländska kommunerna har de flesta antingen satt eller uppdaterat sina klimatmål. Största delen av kommunerna har som mål att vara klimatneutrala år 2030 eller 2035. Hösten 2021 uppdaterade Helsingfors också sitt klimatmål till år 2030. Detta innebär att landskapets nya mål är i linje med kommunernas mål och landskapets klimatarbete stöder kommunernas klimatarbete. Bestämmelsen om det nationella klimatmålet om att Finland ska vara klimatneutralt före 2035 finns i den uppdaterade klimatlagen som trädde i kraft i juli 2022. Det nationella målet stöder för sin del Nylands mål.

Nylands utsläppsutveckling

Klimatarbetet baserar sig på Finlands miljöcentrals (SYKE) aktuella uppföljning av utsläppen. Enligt färskta uppgifter uppgick Nylands utsläpp av växthusgaser enligt SYKEs beräkningar till 6,4 miljoner ton CO₂ år 2021, vilket motsvarar cirka en femtedel av de finländska kommunernas totala utsläpp. Per invånare uppgick utsläppen i Nyland till 3,7 ton, vilket är cirka en tredjedel mindre än det nationella genomsnittet (5,5 ton). Nylands sammanlagda utsläpp har minskat med 28 procent och utsläppen per invånare med 39 procent jämfört med år 2005. Den ökade folkmängden har

påverkat utsläppsutvecklingen. De mest betydande utsläppskällorna i landskapet utgörs av uppvärmningen av byggnader (sammanlagt 35 %), av vägtrafiken (30 %) och av elförbrukningen (12 %). Nylands kolsänka är endast marginellt positiv på grund av den höga avverkningsmängden.

Principer för uppdatering av färdplanen

Färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2035 bereddes i ett brett samarbete med intressentgrupper under 2019–2020. Landskapsfullmäktige godkände färdplanen i december 2020. I färdplanen identifierades då fem centrala prioriteringar som minskar landskapets utsläpp i strävan efter klimatneutralitet. Den sjätte prioriteringen gäller kolsänkor, stärkandet av dessa och kompensering av utsläpp.

Färdplanens prioriteringar är

- Klimatsmart markanvändning och byggnation
- Smarta, trygga och utsläppsfria färd sätt
- Snabb och rättvis energiomställning
- Klimatneutral cirkulär ekonomi
- Hållbar konsumtion och produktion
- Förstärkta kolsänkor och kompensering av utsläpp

Dessa är fortfarande de viktigaste prioriteringarna inom klimatarbetet. Under dessa prioriteringar i färdplanen finns 42 riktlinjer som innehåller de mest centrala aspekterna för att stävja klimatförändringen inom varje prioritering. I samband med uppdateringen har riktlinjerna justerats av Nylands förbunds sakkunniga. Det konstaterades att det finns inget större behov att uppdatera riktlinjerna. Riktlinjerna har preciserats och uppdaterats med små ändringar. Kommentarer om den uppdaterade färdplanen har begärts av kommunerna och de viktigaste intressentgrupperna som deltog i beredningen. Kommentarer har beaktats i färdplanen.

Verkställandet påskyndas för att uppnå målet

Man siktar på att uppnå det nya måläret i första hand genom att påskynda verkställandet av färdplanen och att främja det praktiska klimatarbetet genom färdplanens sex prioriteringar. De viktigaste åtgärderna inom respektive prioritering finns i ett åtgärdsprogram som utarbetades år 2021. Målet med åtgärdsprogrammet Innovativt grönt Nyland var att skapa en lägesbild av landskapets klimatarbete som helhet. Utifrån åtgärdsprogrammet är målet att bedöma hur tillräckliga dessa åtgärder är och att kartlägga de tilläggsåtgärder som det nya måläret kräver.

Syftet med landskapets klimatarbete är att främja en systemisk förändring, där det centrala är förstärkt samarbete och samutveckling. Kunskapsspridning och stödande av klimatarbetet spelar en viktig roll. De viktigaste åtgärderna för att uppnå det nya klimatmålet är att stödja klimatarbetet i de nyländska kommunerna, spridning av bästa praxis, projektifiering, aktivt utnyttjande av finansiering av klimatarbetet samt förstärkning av modellen för klimatarbetet i landskapet, vilket stöder den systemiska förändringen.

En viktig resurs för att stödja kommunernas klimatarbete är projektet Mot koldioxidneutrala kommuner och landskap (Canemure) samt SILTA-projektet, som startades i början av år 2022 med medel från Miljöministeriet för att stödja klimatarbetet i små och medelstora kommuner. Inom ramen för SILTA-projektet anställde Nylands förbund en sakkunnig i nyländska klimatlösningar

som hjälper kommunerna med att utarbeta och förankra sina klimatplaner. I samarbete mellan dessa två projekt startades verksamheten vid Nylands klimatverkstad på hösten 2022. Målet är att sprida bästa praxis för att stävja klimatförändringen och projektifiera dem så att kommunerna och aktörerna kan använda dem som stöd för sitt klimatarbete. Förbundet följer aktivt med aktuella ansökningsomgångar, informerar om dem och försöker för sin del bidra till att skapa projekt och konsortier.

Dessutom har förbundet främjat och förstärkt modellen för klimatarbetet i landskapet, vilket stöder den systemiska förändringen. Dess arbetsmetod är utveckling av ekosystem. Genom samutveckling kan man öka klimatarbetets genomslagskraft och förstärka samarbetet. Förbundet har våren 2022 inrättat interna sakkunnigteam för varje prioritering som bidrar till att verkställa klimatfärdplanen. Dessutom har förbundet gjort ett tätt samarbete när det gäller arbetet med att genomföra strategin för smart specialisering och att få FoUI-sektorn att delta i klimatarbetet. Det är också viktigt att engagera företagen, vilket också har främjats.

Klimatarbetet framskrider på olika sätt beaktat enligt respektive prioritering. Inom energisektorn minskar sektorns utsläpp tydligt i synnerhet tack vare klimatneutralitetsmålen för huvudstadsregionens fjärrvärmeproduktion som uppnås före slutet av 2020-talet. När det gäller trafiksektorn är det nya måläret mycket utmanande. Detta förutsätter nationella åtgärder som bör sökas tillsammans med ministerierna och som en del av MBT-processen. För att främja cirkulär ekonomi inleds projektet Nylands dal för cirkulär ekonomi i slutet av år 2022. Finlands miljöcentral håller på att producera uppgifter om konsumtionens utsläpp i slutet av år 2022. Detta ger en noggrannare bild av utsläppen från byggandet och invånarnas konsumtion, vilket ger nytt kunskapsunderlag för arbetet med att stävja klimatförändringen. I fråga om träbyggande har man främjat koldioxidsnålt byggande bland annat genom projektet Nöyrä Puu. För att främja en kulturell förändring och hållbarhetsarbete inom kreativa branscher har man startat projektet Luoto där förbundet är koordinator.

Den uppdaterade färdplanen för ett klimatneutralt Nyland skickas till landskapsstyrelsen torsdagen den 17 november 2022.

Bakgrund

Den centrala utgångspunkten för arbetet är Nylandsprogrammet som innehåller prioriteringar och mål för utvecklingen. Enligt det tidigare Nylandsprogrammet (12/2017) skulle klimatneutralitetsmålet uppnås före år 2035. Utifrån detta mål beslutade (12/2018) man att utarbeta en separat klimatfärdplan. Färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2035 bereddes i omfattande växelverkan under åren 2019–2020 och godkändes av landskapsfullmäktige i december 2020. År 2021 bereddes färdplanens åtgärdsprogram Innovativt grönt Nyland som innehåller de nyländska aktörernas viktigaste klimatåtgärder. Arbetet med färdplanen får finansiering via projektet Mot koldioxidneutrala kommuner och landskap (Canemure) som erhållit finansiering ur LIFE+. Förbundets klimatarbete får expertstöd från detta projekt som koordineras av Finlands miljöcentral (SYKE). Som stöd för klimatarbetet har Miljöministeriet beviljat finansiering för projekten SILTA och Luoto, vilka stöder kommunernas klimatarbete.

Beslutsförslag:

Landskapsstyrelsen beslutar

- anteckna den uppdaterade färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2030 för kännedom
- föreslå landskapsfullmäktige att fullmäktige antecknar den uppdaterade färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2030 för kännedom
- bemyndiga byrån att göra behövliga ändringar i dokumenten på basis av remissdebatten i landskapsstyrelsen.

Beslut:

Landskapsstyrelsen beslutade i enlighet med förslaget.

Upplysningar:

Ansvarig direktör Juha Eskelinen
Sakkunnig Pia Tynys

Landskapsfullmäktige 13.12.2022 § 18

408/07.00.04.00.02/2022

En redogörelse för ärendet görs vid sammanträdet.

Beslutsförslag:

Landskapsfullmäktige antecknar den uppdaterade färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2030 för kännedom.

Beslut:

Landskapsfullmäktige beslutade i enlighet med förslaget.